

Vattenhistoriskt Nätverk

2023 03 24

ARBETETS MUSEUM

Arbetets museums uppdrag

Arbetets museum ska dokumentera industrisamhällets historia och samarbeta med andra museer och institutioner med industrihistorisk inriktning

Arbetets museum har ett särskilt ansvar för alla arbetslivsmuseer i Sverige.

Vad är ett arbetslivsmuseum?

Med arbetslivsmuseum avses sådan verksamhet som har till syfte att :

- bevara och gestalta en arbetsplats kulturhistoriska värden
- såväl fysiska som immateriella
- inom privat eller offentlig sektor
- och som är eller avses att bli tillgänglig för allmänheten.
- (Förordning 2002:644)

1500 arbetslivsmuseer

Stötta & Synliggöra arbetslivsmuseer

- Museiguide & App - ArbetSam
- Nyhetsbrev
- Databasen: arbetslivsmuseer.se
- Wikipedia
- Det rörliga kulturarvet, ThN i Almedalen
- Möte med Kulturdepartementet, Kulturrådet
- Möte med Riksantikvarieämbetet, m.fl
- Myndigheten för Kulturanalys – Årlig museistatistik, Viktigt!
- Debatter/besvara remisser
- Konferenser/seminarier/forum/nätverk
- Utomhusmessa vid Arbetets museum

Arbetslivsmuseer vid vatten - Inventering 2014

- Längs våra vattendrag finns inte bara stora naturvärden, utan även stora kulturvärden
- 200-300 arbetslivsmuseer vid vatten
- Tillsammans bildar dessa anläggningar ett teknik- och industrihistoriskt spektrum över Sverige.

”Det strömmande vattnet har försett människor med mat, virke, kläder, järn, el och mycket mer i hundratals år. Om detta kan arbetslivsmuseerna berätta på ett fullständigt unikt sätt. Genom att kliva in i de platser där dessa arbeten har utförts, där utrustningen står kvar och ibland även kan köras, erbjuds en ingång till det förflutna som ingen historiebok kan överträffa. Inventeringens dokumentation är en invit till dessa platser.”

Arbetslivsmuseer vid vatten-Inventering 2014

EU: Vattendirektiv

- EU:s Vattendirektiv – god vattenkvalitet i Europa tillkom år 2000 då vattnet i medlemsländerna i Europa befann sig under ökande tryck från olika håll.
- En allt större efterfrågan på tillräckliga mängder vatten av god kvalitet för en rad olika användningsområden hade identifierats.
- Direktivet syftar till att skydda och förbättra vattenkvaliteten.
- Syftet är att stoppa försämringen av vattenförekomster och nå ”god status” för Europas floder, sjöar och grundvatten. (2022-10-11: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=LEGISSUM:l28002b>)

Nationell plan - NAP

- Sveriges riksdag beslutade 2018 om förändringar i miljöbalken som innebar att Sveriges vattenkraftverk ska ha moderna miljövillkor. Det ska uppnås genom en omprövning av villkoren. Omprövningen ska ske enligt en nationell plan (NAP) för att inte alla vattenkraftverk ska behöva omprövas samtidigt. Största möjliga nytta för vattenmiljön och en nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel. Det är målet för NAP, som dåvarande regeringen beslutade om sommaren 2020.

(<https://www.havochvatten.se>)

- Nu paus ett år enligt Tidöavtalet

Nationell plan (NAP) - Paus ett år

”Bättre förutsättningar för vattenkraften

- Omprövningen av miljötillstånd för vattenkraften pausas tills det är kartlagt vilka konsekvenser omprövningen får för elproduktionen. Ett nytt regelverk för omprövning tas fram som säkerställer att intresset av elförsörjning väger mycket tungt, samtidigt som 15 småskaliga aktörer inte får helt orimliga kostnader för nyprövning. Prövningen ska ta hänsyn till fiskvandringssvågar, men också återskapandet av strömmande vatten i fler tidigare torrlagda strömfåror. Det är också angeläget att ta hänsyn till att vissa äldre vattenkraftverk i sig utgör kulturhistoriskt värdefulla miljöer.”

(2022-10-20 sid 14-14 <https://www.liberalerna.se/wp-content/uploads/tidoavtalet-overenskommelse-for-sverige-slutlig.pdf>)

2018-

Vattenhistoriskt Nätverk

Vattenhistoriskt Nätverk bildas 2018

- Samlar nationella organisationer för att synliggöra och värna kulturmiljön och kulturarvet, sociala värden och människors livsmiljö i svensk vattenförvaltning.

Vattenhistoriskt Nätverk består av:

- Arbetets museum, sammankallande
- Arbetlivsmuseernas Samarbetsråd, ArbetSam
- Sveriges Hembygdsförbund, SHF
- Sveriges industriminnesförening SIM
- Svenska byggnadsvårdsföreningen
- Europa Nostra Sverige
- ICOMOS Sverige
- Svensk Vattenkraftsförening
- Stödföreningen för småskalig vattenkraft
- Sveriges Jordägarförbund
- Stöds även av LRF

Järle, Nora

Nätverkets syfte

- Nätverket samverkar och driver opinion kring regelverk och beslut som påverkar förutsättningarna för kulturarvet, livsmiljön och rekreationsmiljön i den svenska tillämpningen av EU:s vattendirektiv.

Nätverkets syfte

- Nätverket arbetar för en helhetssyn där kulturmiljön vägs in på samma sätt och på likvärdig grund som naturmiljön och andra intressen. Vi vill medverka till konstruktiva lösningar till gagn för både kultur- och naturmiljö och för att ta tillvara befintliga resurser i en hållbar samhällsutveckling.

Nätverkets syfte

- Nätverket samverkar och driver opinion kring regelverk och beslut som påverkar förutsättningarna för kulturarvet, livsmiljön och rekreationsmiljön i den svenska tillämpningen av EU:s vattendirektiv.

Nätverkets syfte

Nätverket för dialog med berörda myndigheter och beslutsfattare när det gäller bl a:

- Nationella planen för omprövning av vattenkraft
- Att fullt ut utnyttja det utrymme som EU-rätten ger att klassa vattenförekomster som kraftigt modifierade (KMV) och undantaget mindre stränga kvalitetskrav (MSK).

Nätverkets arbete

Möten på teams 1 gång/månad samt ett möte på Arbetets museum vår och höst

- Besvarar remisser
- Debattartiklar och pressmeddelande
- Kontakt med departementen
- Kontakt med Riksantikvarieämbetet
- Kontakt med Havs och vattenmyndigheten
- Kontakt med Länsstyrelserna uppmärksamma brister i resursfördelningen
- Kontakt och motionsunderlag till politiker

Tack!

Helena Törnqvist, Arbetets museum, Norrköping
helena.tornqvist@arbetetsmuseum.se 011-23 17 26

